

Τετράπλευρο

ΤΩΡΑ πού ὁ παππούς καί ἡ γιαγιά πέθαναν, κανείς πιά δὲν πηγαίνει στὸ παλιὸ πέτρινο σπίτι. Ἡ αὐλὴ ἔχει γεμίσει ξερὰ φύλλα, τὰ κεραμίδια ἔχουν σπάσει καὶ καμιὰ φορά, ὅταν τὰ πατοῦν οἱ γάτες, πέφτουν μικρὰ κομματάκια στὸν δρόμο. Τὸ κλειδὶ τῆς πόρτας εἶναι μεγάλο, ὅπως ἐκεῖνα τὰ παλιὰ σιδερένια κλειδιά πού μικροὶ φανταζόμασταν ὅτι ἀνοῖγαν μπασοῦλα πειρατικῶν θησαυρῶν, ἐνῶ φυσούσαμε μὲ δύναμη στὴν τρύπα πού εἶχαν στὸ πάνω μέρος γιὰ νὰ φτιάξουμε σαπουνόφουσκες. Τὸ γυρίζω δυὸ φορές στὴν κλειδαριὰ καὶ ἡ πόρτα ἀνοίγει τρίζοντας. Μυρωδιὰ νοτισμένου ξύλου καὶ στὸ πάτωμα πεσμένοι σοβάδες. Κάνω μιὰ βόλτα στὰ δωμάτια. Ἡ κουζίνα γεμάτη ἀκόμη μὲ τὰ στιλβωμένα τεντζερέδια, στὴ μέσα κάμαρα τὸ κρεβάτι καὶ τίποτε ἄλλο. Ὅλα τὰ ὑπόλοιπα ἐπιπλα τὰ ἔχουν μοιραστεῖ τὰ παιδιά τους. Τὰ κρεβάτια τῶν νεκρῶν ὅμως κανείς δὲν τὰ παίρνει, εἰδικὰ ἂν πέθαναν ἐπάνω ἐκεῖ• οὔτε τὶς κατσαρόλες τους, γιὰτὶ συνήθως εἶναι χάλια, ὅλο γρατζουνιές καὶ μὲ μιὰ μαύρη κρούστα στὸν πάτο ἀπὸ παλιό, καμένο φαγητό.

Ἡ ντουλάπα ἄδεια, ἐκτὸς ἀπὸ μιὰ βαλίτσα μὲ κατοχικὰ λεφτά, αὐτὰ πού ἓνα ἑκατομμύριο ἴσον μιὰ φέτα ψωμί. Ἔτσι ἔλεγε ἡ γιαγιά μου, πού θυμόταν τὸ ἴσον μονάχα ἀπὸ τὰ μαθηματικά. Ἴσως καὶ τὴν ἀφαίρεση, γιὰτὶ ποτὲ δὲν ἔλεγε «γέρασα», ἀλλὰ «μοῦ κόβονται λίγα λίγα τὰ χρόνια». Κάθε χειμῶνα ἔβγαζε ἀπὸ τὴν ντουλάπα μιὰ σακούλα λεφτὰ καὶ τὰ ἔκανε προσάναμμα γιὰ τὸ τζάκι, ἀλλὰ ἦταν τόσο πολλά, πού δὲν πρόλαβε νὰ τὰ κάψει ὅλα κι ἔτσι ἔμεινε αὐτὴ ἡ βαλίτσα, γεμάτη μέχρι ἀπάνω, χωρὶς κανείς νὰ τῆς δίνει πιά σημασία. Ἐγὼ πάντως ἀπὸ τὴ γιαγιά ἔχω κρατήσει μόνο τὴ μακριὰ λευκὴ πλεξούδα της, ἀπὸ τότε πού κουρεύτηκε, γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ λούζεται, γιὰτὶ, ἔτσι ὅπως ἦταν μακριὰ τὰ μαλλιά της, γλιστροῦσαν μέχρι τὰ πόδια της καὶ τὴν μπερδεύαν, ἄσε πού τὰ χέρια της δὲν εἶχαν πιά δύναμη νὰ ἀρπάξουν τὶςμποῦκλες καὶ νὰ τὶς γυρίσουν ἀνάποδα μέσα στὴ σκάφη.

Περπατῶ ὅλο τὸ σπίτι σέρνοντας τὴν παλάμη μου στοὺς πέτρινους τοίχους. Τέσσερις τοῖχοι. Ἀπὸ τὴν μπροστινὴ πλευρὰ ἡ αὐλὴ, πίσω ἡ μεσοτοιχία μὲ ἓνα ἄλλο ἔρημο σπίτι. Μέσα του διαβάζω ἱστορίες ἄλλων ἀνθρώπων. Κάποτε ἐκεῖ ζούσανε τρεῖς. Ἕστερα δύο, γιὰτὶ ὁ πατέρας ἔφυγε ἐξόριστος στὴν Οὐγγαρία τὸ '49. Γύρισε τὸ '64. Ὅταν ἦρθε, ὁ γιὸς του πιά ἦταν δεκάξι καὶ πολὺ ἀτίθασος καὶ ἡ γυναίκα του τὸν κοίταζε σὰν ξένο. Ἐκεῖνος θύμωνε πολὺ. Καὶ ὁ γιὸς του τὸ ἴδιο, ὥσπου μιὰ μέρα τὸν

σκότωσε μπήγοντάς του ένα μαχαίρι στο στήθος. Ή γιαγιά μου έπλενε τις κατσαρόλες της εκείνη την ώρα, άκουσε φωνές και μυρίστηκε το αίμα. Μετά τη δίκη κανείς δεν τους ξανάδε στο χωριό ούτε και μίλησε γι' αυτούς, όμως πολλές γυναίκες και αγόρια τους θυμήθηκαν όταν γύρισαν κι άλλοι άντρες από την Ούγγαρία, το Ούζμπεκιστάν, τη Ρουμανία και την Πολωνία. Τότε ήταν το '74 και εκείνοι που επέστρεψαν ήταν ολότελα ξένοι, πλην είκοσι πέντε χρόνια από την ξοδεμένη ζωή, αν μετρήσω κι εγώ με άφαιρέση, όπως ή γιαγιά μου. Όχι πώς θέλανε οι γυναίκες ή τα παιδιά τους να γίνουνε φονιάδες, μα σιγά σιγά καταλάβαιναν πώς πλησίαζε εκείνη ή κακιά στιγμή που επιστρέφει ο ξένος να σε ορίσει και πρέπει να τον λες άντρα σου ή πατέρα σου κι εκείνος να σε λέει γυναίκα ή παιδί – για ποιόν παίζουμε αυτό το παιχνίδι;

Αυτά σκέφτονταν όλες για χρόνια, αλλά δεν το όμολογούσανε ποτέ ή μιὰ στήν άλλη• ούτε οι άντρες λέγαν τίποτα, στα καφενεῖα μόνο παίζανε χαρτιά και δεν μιλούσαν ποτέ για τὰ παλιά• προσποιούνταν πώς συνεχίζουν τη ζωή από εκεί που την είχαν αφήσει το '49. Κι έτσι αυτό το χωριό για χρόνια τὸ ἔτρωγε ἕνα βουβὸ σαράκι, μέχρι που σκάφτηκαν ὅλα –κορμιά, μυαλά– και ἔγινε ἕνας τόπος ὅμοιος με τρύπα στο χῶμα.

Βγαίνω ἀπ' τὸ σπίτι. Θέλω νὰ δῶ ποῦ ἀκουμπᾶνε τὰ πλευρά του. Στὰ δεξιά ὁ δρόμος• μιὰ γιαγιά κατηφορίζει τὸ στενὸ φορτωμένη με ξύλα και χάνεται στὴ στροφή. Στὰ ἀριστερὰ ξερὰ χορτάρια που πετᾶνε οἱ γείτονες ὅταν καθαρίζουν τὸ χωράφι τους. Κάποτε ἐδῶ ὑπῆρχε τὸ κοτέτσι τῆς γιαγιάς• ἔμπαινα νὰ πάρω αὐγὰ κι ἔβαζα τὰ γέλια ἔτσι ὅπως με τσιμποῦσαν τὰ κοτόπουλα. Ὑστερα τὴ χάζενα νὰ τηγανίζει. Ὁ κρόκος που ἄνοιγε ἦταν πορτοκαλῆς κι ὀλοστρόγγυλος, ἴσως τὸ μόνο πράγμα που ἔμοιαζε κάπως με ἥλιο σὲ αὐτὸ τὸ σκοτεινὸ χωριό.

Πῶς παίρνονται οἱ ζωές

ΣΤΑ οἰκογενειακὰ τραπέζια ὑπῆρχε ἡ συνήθεια νὰ συζητοῦν οἱ μεγάλοι τὶς παλιές ιστορίες. Ἐμεῖς οἱ μικροὶ τοὺς ἀκούγαμε και ξέραμε με ποιὰ σειρά θὰ τὰ θυμηθοῦν ὅλα. Κυρίως μιλοῦσαν για νεκρούς, μνημες ἀρχαῖες ἀγνωστων σὲ ἐμᾶς ἀνθρώπων. Ἐγὼ μες στο μυαλό μου εἶχα φτιάξει ἀκριβῶς τὰ πρόσωπά τους, κι ἄς μὴν τοὺς εἶχα δεῖ ποτέ οὔτε σὲ φωτογραφία. Ἀπὸ ὅλες τὶς παλιές ιστορίες ὅμως πιὸ πολὺ τοὺς ἄρεσε νὰ λένε για τοὺς πέντε ἐκείνους ἀντρες τῆς οἰκογένειας που χάθηκαν δροσεροί, μέσα στὴ σπίθα τῆς νιότης τους. Τὶς ιστορίες τους, πέντε ιστορίες, τὶς λέγανε σὰν νὰ μιλούσανε για πράγματα ἀπλά. Ὁ ἕνας κρεμάστηκε στὴ μέση τοῦ σπιτιοῦ ἀπὸ τὸ μεγάλο δοκάρι• ὄχι, δὲν ἦταν ἄρρωστος, μονάχα τὸ ἔκανε γιατί εἶχε θυμώσει με τὸν

πατέρα του, πού δὲν τὸν ἄφησε νὰ πάει ἐκδρομή. Ὁ ἄλλος ἔπεσε στὴ θάλασσα καὶ πνίγηκε• ὄχι, δὲν τὸ ἔκανε γιατί ἤθελε νὰ πεθάνει, μόνο θὰ νόμιζε πὼς ἤξερε κολύμπι. Τὸν τρίτο τὸν βρῆκαν τσακισμένο στὸ φαράγγι• ὄχι, δὲν ἦτανε αὐτοκτονία, ἀτύχημα σίγουρα• θὰ κυνηγοῦσε τὸ κατσικάκι πού ὅλο τοῦ ξέφευγε. Καὶ πᾶνε λέγοντας οἱ ἱστορίες. Κι οἱ ἐξηγήσεις. Πού δὲν μοῦ φαίνονταν καθόλου πειστικές. Μὰ δὲν τολμοῦσα νὰ τοὺς πῶ τίς ἀντιρρήσεις μου, γιατί ἦταν τόσο ἱκανοποιημένοι νὰ σκέφτονται ὅτι ὅλα εἶχαν γίνει ὅπως ἀκριβῶς τὰ λέγανε.

Κάποτε ὅμως ἔσκασε σὰν βόμβα ἡ εἶδηση ὅτι ὁ θεῖος Λέανδρος, ὁ ἀδερφὸς τῆς μαμᾶς, σκοτώθηκε μὲ τὸ περίστροφο τοῦ παπποῦ. Οἱ πέντε ἱστορίες γίνονταν πιά ἔξι καὶ ἔφερναν τρομακτικὰ στὸ προσκῆνιο τὴν κατάρρα τοῦ οἴκου μας. Στὴν κηδεῖα ἐγὼ δὲν μπόρεσα νὰ πάω, γιατί ἀγαποῦσα πολὺ τὸν θεῖο, πού ἦταν ὁμορφος, ἀλλὰ πάντοτε, ἀπὸ πολὺ μικρός, ἀκροβατοῦσε μεταξὺ πραγματικότητας καὶ ὄνειρου καὶ τὸν συνόδευε μονίμως μιὰ μυρωδιὰ ἀπὸ ἀλκοόλ, πού, ὅπως ἔλεγε, τὸν καθησύχαζε, γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ κοιμᾶται τὰ βράδια. Ὁ θεῖος Λέανδρος ἄφησε πίσω του μιὰ τελευταία ἐπιστολή, ἀποχαιρετιστήρια, πού ἔλεγε:

«Ὅταν θὰ μαζευτεῖτε πάλι ὅλοι μαζί στὸ τραπέζι γιὰ νὰ μοῦ κάνετε μνημόσυνο, μὴν πεῖτε ὅτι τὸ ὄπλο ἐκπυρσοκρότησε. Ἦμουν ἐγὼ πού πάτησα τὴ σκανδάλη, ἀγαπητοῖ μου οἰκεῖοι, γιατί εἶχα χρόνια νὰ κοιμηθῶ καὶ μπροστὰ στὰ μάτια μου εἶχαν ἀρχίσει πάλι οἱ μεγάλες σκιές νὰ χορεύουν καὶ νὰ μοῦ μιλοῦν. Λοιπὸν κάλλιο θάνατος παρὰ ζωὴ ἀβίωτη. Εἰς τὸ ἐπανιδεῖν, χωρὶς βάσανα πιά – ἐλπίζω».

Ἡ μητέρα μου ὅμως, πού τῆς παραδόθηκε τὸ γράμμα μαζί μὲ τὰ ὑπόλοιπα ὑπάρχοντα τοῦ θεῖου, τὸ πῆρε καὶ τὸ ἔκαψε κι ἐγὼ ἴσα πού πρόλαβα νὰ τὸ ἀντιγράψω στὰ κρυφά.

Στὸ μνημόσυνο μίλησαν πολὺ γιὰ τὸν θεῖο Λέανδρο καὶ μὲ σιγουριά συμφώνησαν γιὰ τὴν ἐκπυρσοκρότηση τοῦ ὄπλου. Ἦνιωθα τόσο θυμωμένη. Στὴν τσάντα μου εἶχα τὸ ἀντιγραμμένο γράμμα του, τὸ ἔσφιγγα στὴ γροθιά μου καὶ ἐτοιμαζόμουν νὰ τὸ διαβάσω δυνατὰ μπροστὰ σὲ ὅλους. Μὰ μιὰ δύναμη ἀόρατη μὲ ἐμπόδισε. Τοὺς κοίταξα ἕναν ἕναν. Ἦταν ὅλοι σιωπηλοὶ καὶ τρομαγμένοι. Ὁ παππούς μου εἶχε ἕνα μεγάλο δάκρυ στὸ κάτω μέρος τοῦ ματιοῦ του πού δὲν ἔλεγε νὰ κυλήσει καὶ μουρμούριζε συνέχεια: «Εἶδες πῶς παίρνονται οἱ ζωές;». Αὐτὴ τὴ φράση τὴν εἶχα συνηθίσει πιά τόσα χρόνια, νὰ τὴ σιγοψιθυρίζουν οἱ συγγενεῖς μὲ κατεβασμένο τὸ κεφάλι, χωρὶς ὅμως ποτὲ νὰ διευκρινίζεται ποιὸς εἶναι ὁ κλέφτης τῶν ζωῶν. «Ἀπὸ ποιὸν παίρνονται οἱ ζωές, παππού;» τόλμησα γιὰ πρώτη φορὰ νὰ ρωτήσω ἀγκαλιάζοντάς τον σφιχτά. «Ἀπὸ τὴν ἀρρώστια, παιδί μου», μοῦ ἀπάντησε κοιτάζοντας μὲ βαθιὰ τὰ μάτια. Κι ἦταν γιὰ μένα ἡ ἀπάντηση ἐκείνη μιὰ λύτρωση. Γιατί ἦταν ἡ ἀλήθεια. Καὶ οἱ ἀλήθειες λύνουν κάποτε τίς κατάρρες τῶν οἴκων.

Φρέσκα μήλα

«ΜΙΛΑ! ΜΙΛΑ!» μοῦ φώναζε ἡ κυρία σκυμμένη πάνω μου ἐκεῖ πού εἶχα πέσει λιπόθυμη. «Μίλα! Μίλα! Εἶσαι καλά;» με ρώταγε κι ἐγὼ κάτω ἀπὸ τὰ κλειστά μου μάτια εἶχα σκάσει στὰ γέλια, γιατί νόμιζα ὅτι θὰ μοῦ ἀνοίξει τὰ βλέφαρα καὶ θὰ μοῦ ἀκουμπήσει πάνω στοὺς βολβούς μήλα, μήλα. Ξαφνικὰ μοῦ ἔριξε στὸ πρόσωπο νερὸ καὶ τότε μπόρεσα νὰ βγῶ ἀπὸ αὐτὴ τὴν παράξενη νάρκη. Τῆς εἶπα ὅτι μοῦ εἶχαν φανεῖ ἀστεῖα τὰ μήλα της, ἀλλὰ ἐκείνη δὲν κατάλαβε• μπορεῖ νὰ νόμιζε ὅτι τῆς μιλοῦσα γιὰ τὰ μάγουλά της. Ὑστερα μοῦ ζήτησε συγγνώμη, ἔπρεπε νὰ φύγει. Σίγουρα ἤμουν καλά; Δὲν θέλησε νὰ μάθει γιατί εἶχα πέσει κάτω.

Τὴν ἔβλεπα νὰ ξεμακραίνει, ἐνῶ καθόμουν στὸ σκαλάκι. Δίπλα μου μιὰ γάτα τριβόταν στὸν τοῖχο καὶ γουργούριζε ἀπὸ εὐχαρίστηση. Ἐγὼ ἀπὸ παλιὰ τὸ ἤξερα ὅτι οἱ γάτες εἶναι ἄνθρωποι καὶ τὴν πῆρα στὰ πόδια μου. Τότε ἐκείνη μοῦ ἐξήγησε ὅτι στὰ γατίσια δὲν ἔχει σημασία ἡ ὀρθογραφία οὔτε τὰ συμφραζόμενα, ὅλα εἶναι γραμμένα με κεφαλαῖα καὶ χωρὶς τόνους καὶ μπορεῖς νὰ ἀνακατεύεις τὶς λέξεις καὶ νὰ διαλέγεις μία, ὅποια θεὸς κάθε μέρα, χωρὶς νὰ τὴ βάζεις ποτὲ μέσα σὲ πρόταση. «Σήμερα λοιπὸν ἐγὼ διάλεξα τὰ μήλα, τὰ φρέσκα μήλα», τῆς εἶπα κι ἐκείνη μ' ἔπιασε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ με πῆγε στὸν πίσω δρόμο, πού μύριζε φρούτα καὶ χῶμα.

Ἀπὸ τότε λὲς καὶ καθάρισε τελείως τὸ μυαλό μου καὶ δὲν μπερδεύτηκα ξανὰ ἀπ' τὴν ἠχῶ τῶν λέξεων. Μόνο πού καμιά φορὰ μπορεῖ νὰ μοῦ λέτε «δίνει» καὶ νὰ ὀνειρεύομαι δίνη ὑδάτων καὶ δροσεροὺς καταρράκτες ἢ νὰ μοῦ λέτε «αὐτὴ» κι ἐγὼ νὰ δαγκώνω τὸ αὐτί σας. Αὐτὸ ὅμως δὲν εἶναι μπερδεμα παρὰ ἓνα παιχνίδι πού κάνω με τὸν ἑαυτό μου, γιὰ νὰ μπορῶ νὰ κρατῶ ἓναν δεσμό, ἔστω ἐλάχιστο, με τὴ γλώσσα τῶν ζώων.

Ἡ συνομιλία

ΜΟΥ ΑΡΕΣΕΙ νὰ βλέπω τὰ ἀστέρια, ἀκόμη καὶ μέσα στοὺς θορύβους τῆς πόλης. Ὅταν λάμπουν, ξεχνῶ τὰ ἐμπόδια ἀνάμεσα σ' ἐμένα καὶ στὸν οὐρανὸ καὶ τὰ ἀγναντεύω γιὰ ὥρες. Μιὰ τέτοια ἑναστρη νύχτα ἔπεσε στὸ μπαλκόνι μου. Πληγωμένη. Στὰ φτερά σου εἶχες αἶμα καὶ δὲν μποροῦσες νὰ πετάξεις. Σοῦ ἔπλυνα τὴ φτερούγα καὶ τὴν ἔδεσα με ἓναν παλιὸ ἐπίδεσμο. Σοῦ ἔλεγα ὅτι θὰ γίνεις καλά, γιατί ποῖός ξέρει, μπορεῖ κάτι νὰ καταλάβαινες. Ὁ κτηνίατρος μοῦ εἶπε πὼς κάποιος θὰ σὲ εἶχε φυλακίσει. «Εἶναι μόδα τῶν τελευταίων χρόνων νὰ φυλακίζουν τὰ νυχτοπούλια, τὶς κουκουβάγιες κυρίως, δὲν ξέρω γιατί. Ὑστερα τὶς παρατᾶνε ἄρρωστες. Ἐχω περιθάλψει κάμποσες τέτοιες. Ἡ δικιά σου θὰ τὸ ἔσκασε καί, μπερδεμένη ἀπ' τὰ

φῶτα, θὰ ἔπεσε σὲ τίποτα σύρματα ἢ στὸν αὐτοκινητόδρομο. Εἶναι ἄσχημο τραῦμα, μὴν περιμένεις νὰ ζήσει πολὺ». Ἐγὼ ὅμως περίμενα, γιατί τὰ θαῦματα ταιριάζουν στοὺς ἐπουράνιους. Μά, ὅταν πέρασε ὁ καιρὸς καὶ τὸ θαῦμα δὲν ἦρθε, σὲ πῆρα στὰ χέρια μου, ἀδυνατισμένη καὶ σὲ λήθαργο, καὶ βαθιὰ νύχτα ἀνεβήκαμε στὸ βουνό. Εἶχα ἀκούσει ὅτι πολλὰ ἄγρια ζῶα ἔχουν ἕναν δικό τους τόπο γιὰ νὰ πεθάνουν. Γιὰ ἐσένα ποῦ νὰ βρισκόταν ὁ τόπος αὐτός; «Τράβα ψηλά, πέραν τὰ σύνορα τοῦ σκοτεινοῦ δάσους», ἄκουγα ἀδιάκοπα μιὰ φωνὴ μέσα μου καὶ ἤμουν σίγουρη ὅτι ἦταν ἡ φωνὴ σου.

Φτάσαμε σ' ἕνα μικρὸ ξέφωτο• ἐσὺ μιὰ μπαλίτσα ποῦ ἔτρεμε στὴν ἀγκαλιά μου καὶ ἡ φωνὴ μέσα μου νὰ ψιθυρίζει μὲ ἰκεσία: «Στάσου ἐδῶ, φτάσαμε». Σὲ ἀκούμπησα στὴ γῆ κι ἐσὺ προσπαθοῦσες νὰ φτερουγίσεις. Ἐκανες ἕνα βῆμα καὶ ἔπεφτες στὶς φυλλωσιές. Στὰ σπλάχνα σου ἀναδεύονταν ἀλλόκοτοι ἦχοι καὶ ἀπὸ τὸ ράμφος σου ἀκούγονταν κτύποι κροτάλων. Ἀκροπάτησες ἀσθμαίνοντας καὶ τότε μέσα στὰ δέντρα θρόισαν χιλιάδες φτερά, γλῶσσες, νύχια, ἀνάσες. Μιὰ μουσικὴ ἀπόκοσμη πλάσμάτων, μὰ τίποτα ζωντανὸ δὲν φαινόταν. Ὑστερα ρίχτηκες ὀριστικὰ στὴ γῆ καὶ συνέχισες νὰ μιᾶς στὴ στερνὴ σου γλῶσσα. Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ἔρχονταν ξανὰ καὶ ξανὰ οἱ ἀπαντήσεις τῶν ἀοράτων. Φτερά, γλῶσσες, νύχια, ἀνάσες, νυχτοπούλια, ἔντομα, ἔρπετά, ἡ ψυχὴ ἢ ὁμιλούσα τοῦ δάσους σὲ ἀρμονία ἀδιάσπαστη μὲ τὸ λίκνισμα τῶν τρυφερῶν βλαστῶν καὶ τῶν φύλλων.

Σὲ ἄφησα χωρὶς νὰ κοιτάξω πίσω ξανά. Εἶχε ἀρχίσει νὰ ξημερώνει, μιὰ πράσινη φωτεινὴ λωρίδα διέτρεχε τὸν ὀρίζοντα καὶ ἔφτανε ἕως τὰ πόδια μου. Τὴν ἀκολουθοῦσα ἐλπίζοντας νὰ μὲ ὀδηγήσει μέχρι τὸν κεντρικὸ δρόμο. Ὅταν ἔφτασα στὴν ἄκρη τοῦ μονοπατιοῦ, ἄκουγα ἀκόμη τὴν παράξενη συνομιλία σου μὲ αὐτοὺς ποὺ ἐτοιμάζονται νὰ γευτοῦν τὶς ὁμορφότερες νύχτες.

ANNA ΓΡΙΒΑ
ΤΑ ΖΩΑ ΘΕΟΙ

ΚΙΧΛΗ

ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟ

«Στις είκοσι μία ιστορίες του βιβλίου οι αλήθειες άλλοτε λυτρώνουν κι άλλοτε συντρίβουν. Τα παιδικά μάτια γίνονται ενήλικα, για να μπορέσουν να καταλάβουν, ενώ τα ενήλικα επιστρέφουν στην πρώτη άθωότητα, για να ξορκίσουν το τραῦμα. Τα ζῶα, έντομα, πουλιά και αϊλουροειδή, μεσολαβοῦν, θεραπεύουν ἢ συντροφεύουν άόρατα. Σάν μικροὶ θεοί. Κι ὅταν δέν ὑπάρχουν ζῶα, εἶναι ὁ ἄνθρωπος ποὺ παίρνει τὴ θέση τους: κυνηγὸς ἢ θήραμα, λαβωμένος ἢ ἔτοιμος νὰ γευτεῖ τὶς ὀμορφότερες νύχτες».

Βιογραφικό

Ἡ **Άννα Γρίβα** γεννήθηκε τὸ 1985 στὴν Ἀθήνα. Σπούδασε Φιλολογία στὴν Ἀθήνα καὶ Ἱστορία τῆς Λογοτεχνίας στὴ Ρώμη. Κυκλοφοροῦν οἱ ποιητικὲς συλλογές της: Ἡ φωνὴ τοῦ σκοτωμένου (Χαραμάδα 2010), Οἱ μέρες ποὺ ἤμασταν ἄγριοι (Γαβριηλίδης 2012), Ἔτσι εἶναι τὰ πουλιά (Γαβριηλίδης 2015), Σκοτεινὴ κλωστή δεμένη (Γαβριηλίδης 2017) καὶ Δαιμόνιοι (Μελάνι 2020). Ποιήματα καὶ πεζὰ της ἔχουν μεταφραστεῖ σὲ ἀρκετὲς εὐρωπαϊκὲς γλῶσσες.